

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΡΩΤΕΣ

ΚΡΙΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ.—ΙΨΕΝ 'ΒΡΥΚΟΛΑΚΕΣ,,

του κ. ΒΑΣΙΛΗ ΡΩΤΑ

Ζωή—νε νά παλαίσεις με στοιχιά,
μέσα στο νοῦ και στην καρδιά.

Ποίησή—νε νά γενεῖς
του ἑαυτοῦ—σου ὑπέρτατος κριτής».

Στὸ δράμα αὐτὸ τοὺς «Βρυκόλακες» περισσότερο ἀπὸ τ' ἄλλα του ταιριάζει ὁ παραπάνω λόγος τοῦ Ίψεν, ἐπειδὴ ἐδῶ κα θαρρότερα και τεχνικώτερα παρασταίνονται ὁ ἀγῶνας αὐτὸς με τὰ στοιχιά, με τοὺς βρυκόλακες, τίς κοινωνικὲς πρόληψεις. Ἡ ἥρωῖδα τοῦ ἔργου ἡ κυρία "Αλδγιγκ αὐτὸν τὸν ἀγῶνα κάνει. Κι' ὁ ποιητής κρίνει τὸν ἑαυτὸ του και τὴν κοινωνία του.

Ἡ κοινωνία του εἶνε ἡ καλὴ ἀστική τάξη, με τὸ χρῆμα της, τοὺς τίτλους της και τοὺς θεσμούς της, ἀλλὰ και τὴ σαπίλα της, σαπίλα κρυφὴ πού τρώει και τὴν ἴδια και μολᾶει και τὰ κατώτερα λαϊκὰ στρώματα, όταν σχετίζετα μ' αὐτά.

Τὸ δράμα, τεχνικώτατο στὴ σύνθεσιν, ἵστερεῖ ἀπὸ δυὸ ἀπόψεις. Τοῦ λείπει το λυρικό στοιχείο κι' ἡ ἔλλειψη αὐτὴ τὴ κάνει στεγνὸ σὰν παξιμάδι. Ἐπειτα ἔχει στεγνὸν ὀρίζοντα, περιορισμένον ἀπὸ τοὺς φράχτες ἑνὸς ἀνατομικοῦ ρεαλισμοῦ, πού ταιριάζει στὴ σάτυρα κι' ὄχι συνθετικοῦ και δυναμικοῦ πού ἀρμόζει στὴν τραγωδία.

Ἡ δικὴ μας ἀστική κοινωνία δὲν εἶχει προφτάσει καλὰ—καλὰ νὰ διαμορφωθεῖ στὸν τύπο, τὸν στεγνὸ και σιδερωμένο τῆς κοινωνίας πού μᾶς παρουσιάζεται στὸ ἔργο. Τὰ στοιχιά κι' οἱ βρυκόλακες ὑπάρχουνα και σ' ἐμᾶς, ἀλλὰ εἶνε

ἄλλης λογῆς και ὄχι και τόσο φρικαστικά. Τὸ φῶς ἐδῶ κάτι τέτεια στοιχιά δὲν τὰ πολυλογαριάζει. Ὡστόσο ἔχουμε ἔργο Τέχνης, με πνευματικὸ περιεχόμενον και καλλιτεχνικὴ μαστοριά, πράματα πού δικαιώνουνα τὴν προσπάθεια τοῦ κ. Κοὺν σήμερα και τὸ χειροκρότημα τοῦ κοινου τοῦ ἀξίζει, τόσο μᾶλλον ὅσο κι' ἡ παράσταση ἦτανε — γιὰ τὴν ἐποχὴ μας και τὰ μέσα μας — ἔξαιρετική.

Στὰ φιλοκαθέκαστα θε θὰ εἶχαμε νὰ παρατηρήσουμε τίποτα; Μιὰ και ἡ γενική μας ἐντύπωση εἶνε τόσο καλὴ, λέμε ν' ἀφίσουμε τίς γκρίνιες και νὰ μὴν ποῦμε τίποτα οὔτε γιὰ κάτι σκηνοθετικὲς παραφωνίες και μικροαποπήματα, (ὄλος ὁ πρῶτος καθιστὸς διάλογος "Αλδγιγκ—Μάντερς γίνετα με τίς πλάτες τοῦ Μάντερς πρὸς τὰ τρία τέταρτα τοῦ θεάτρου, ὁ "Ενγκστραντ ἀλωνίζει ὑπερβολικά μέσα στὴ σκηνή, ἡ κυρία "Αλδγιγκ πολὺ καρφώνει τὸ βλέμμα της στὸ κενό), οὔτε γιὰ τὴν ἀχρωμάτιστη λαλιά τῆς Ρεγγίνας οὔτε γιὰ τὴν ἀδύνατη εὐφράδεια τοῦ "Οσβαλτ, παρά νὰ μιλήσουμε γιὰ τὰ καλὰ κι' ὠραία.

Ἡ κα Βάσω Μεταξᾶ, παίζοντας τὴν ἥρωῖδα τοῦ ἔργου, ρόλο δυνατὸν και πολυκύμαντον ἀνέθηκε στὸ ἐπίπεδο γερῆς πρωταγωνίστριας γιὰ μεγάλους ρόλους τέτειας λογῆς. Τίς ἱκανότητές της τίς εἶχε δεῖξει κιόλας, με τὴ Γρίνα στὴν "Αγριόπαπια και ἄλλου. Ἐδῶ πέτυχε κάτι πολὺ σκημαντικό. Ἐστάθηκε ἀπὸ τὴ ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος ἀληθινὴ και πλέρεια καλλιτεχνικὴ ἔκφραση.

Τὸ ἴδιο πλάϊ της κι' ὁ κ. Κούν, ἂν
εὐγάλουμε — ἀλλὰ εἶπαμε. Γενικά τὸ
ζωντανὸ παίξιμο χαρακτηρίζει τὸ παίξι-
μο ὅλων τῶν καλλιτεχνῶν τοῦ θεάτρου
Τέχνης, μ' ὅλον ποὺ ἐξακολουθεῖ ἀκό-
μη νὰ παρατραδιέται πρὸς τὸ φρικιαστι-
κὰ αἰσθησιακὸ.

Ὁ κ. Καλλέργης, ὁ κ. Διαμαντόπου-

λος, ἡ κα Λεδάντη. Προσπάθειες ἀκόμη,
ἐδῶ - ἐκεῖ κάποια λαχανιάσματα, κά-
ποιες «πόζες», κάποια τεντώματα. Ὁ-
μως δημιουργίες, κίνηση, ἀγῶνας. Εἶδε
τους.

Τὸ σκηνικὸ τοῦ κ. Στεφανέλη μὲ ἀτ-
μόσφαιρα, ὅπως λένε. Πολὺ καλὸ.

Β. ΡΩΤΑΣ